

NIEUWSBRIEF SEPTEMBER 2019 VAN DE WERKGROEP

OTTERLO VAN IVN EDE

1. Mededelingen

Activiteitenprogramma IVN Ede 2019 Het activiteitenprogramma voor 2019 staat op website van IVN Ede: <http://www.ivn.nl/afdeling/ivn-edede>

Terugblik insectenwandeling op de Zanding (17 augustus) .

De heide stond prachtig in bloei, maar de weergoden werkten dit jaar niet echt mee. De hele morgen regen en 's middags bewolkt. Geen echt insectenweer dus. Toch zagen we wel wat leuke zaken zoals blauwvleugelsprinkhaan, knopsrietjes, heivlinder, distelvlinder, bloedrode heidelibel en een hoornaarsnest. De zeldzame zadelsprinkhaan liet zich deze middag niet zien, maar enige dagen later wel (zie elders in deze brief). Er namen 12 bezoekers deel aan de excursie. Eén deelnemer was zelfs uit Nijmegen op de fiets gekomen.

2. Vogelwerkgroep (contactpersoon: Dick van Houwelingen).

Broedvogeltellingen in 2019

Dit jaar zijn de volgende gebieden voor Natuurmonumenten geteld:

- Deelerwoud: Grote Heide en een klein aangrenzend stuk (4e keer sinds 2005 en afgesproken met Beheereenheid Veluwezoom)
- Mosselse Zand (18^e keer vanaf 2002 en afgesproken met Beheereenheid Zuid Veluwe en IJsselvallei)
- Reijerscamp Wolfheze (4^e keer sinds 2008 en afgesproken met Beheereenheid Zuid Veluwe en IJsselvallei).
- Dennenkamp (deels) in Planken Wambuis (afgesproken met Beheereenheid Zuid Veluwe en IJsselvallei).

Alle resultaten zijn verwerkt en doorgegeven aan Natuurmonumenten en SOVON. Hieronder enkele interessante zaken.

Deelerwoud.

Op de grote heide werden 45 soorten broedvogels met totaal 354 territoria waargenomen. Na vergelijking met vorige jaren blijkt de veldleeuwerik met bijna 50 territoria zich goed weet te handhaven op de heide. Er waren 4 soorten spechten aanwezig en ook werd een roepende draaihals gehoord en gezien. Het terrein is rijk aan nachtzwaluwen (9 territoria). In het aangrenzende stuk bleek ook een aantal territoria van de zeldzame draaihals voor te komen.

Mosselse Zand

Met 38 soorten zaten we precies op het gemiddelde van de afgelopen jaren. Terreinkarakteristieke soorten zoals gekraagde roodstaart en boomleeuwerik zijn goed vertegenwoordigd, maar de geelgors gaat achteruit in aantal. Nog slechts 1 exemplaar werd gehoord. De nachtzwaluw bereikte met 4 exemplaren een record voor dit terrein

Reijerscamp

In 2019 werden 44 territoriale soorten vastgesteld, hetgeen in de lijn ligt met de vorige tellingen. Het aantal territoria is ten opzichte van de beginstellingen in 2008 door de (ontstane) bosschages bijna verdubbeld tot ca. 400.

Het terrein is met 50 territoria nog steeds een bolwerk voor de veldleeuwerik .De grasmus vertoonde een spectaculaire groei in de afgelopen 4 jaar en ook soorten zoals putter en kneu

zijn duidelijk vooruit gegaan. Daarentegen verdwijnt de graspieper geleidelijk. In het voorjaar waren veel foeragerende zilverreigers (tot max.15) te zien in het gebied.

Dennenkamp

Een mooi vogelrijk gebiedje met 39 soorten in 200 territoria. Erg leuk was het paartje grauwe klauwier dat ook jongen voortbracht. De zwarte specht en kleine bonte specht waren met 2 broedgevallen aanwezig.

Vogelwaarnemingen in onze omgeving

- Tijdens het fotograferen van de gedeeltelijke maansverduistering op 16 juli kwam in de achtertuin van Dick van Houwelingen ook de nachtzwaluw zijn karakteristieke snorrend geluid even laten horen. Net zoals vorig jaar is het dorp kennelijk ook zijn of haar jachtgebied.
- Op het terrein van de gerenoveerde waterzuivering zijn regelmatig groene specht en steenuil te horen.
- Nelly ten Brink meldde in juli een jonge groene specht in haar tuin en stuurde bijgaande foto.

Heeft u een leuke waarneming? dan graag even een berichtje. Tel: 0318 591531 of e-mail: dickvh@dds.nl

3. Vlinderwerkgroep (contactpersoon Toos van Ekeris)

Deze zomer is er volop zon met behoorlijk hoge temperaturen geweest. Net als vorig jaar ook al zo'n mooie zomer. Geweldig toch: lekker zwemmen en zonnen in eigen land. Echter heeft het warme weer van vorig jaar ook zijn keerzijde. In Otterlo zien we veel minder vlinders dan in voorgaande jaren. Weinig dagpauwogen, kleine vossen, bont zandoogjes etc. Dit jaar waren er wel veel distelvlinders, een zwerfvlinder die vanaf het zuiden met de winden naar ons toe kwamen waaien.

Met de heivlinder gaat het op de telroute van natuurgebied de Zanding dit jaar slecht. In 2002 telden we in 1 jaar nog 533 exemplaren. Dit jaar, het telseizoen is nog tot 1 oktober, telden we tot begin september pas 32 heivlinders op de route. Een aanzienlijke daling. Voor de heivlinder is het schapengras erg belangrijk en juist het schapengras is vorig jaar verdroogd waardoor de rupsen van de heivlinder het zeer zwaar hadden te verduren. Ook de bruine vuurvlinder en de kommavlinder zijn dit jaar nog niet gezien op de telroute van natuurgebied de Zanding en het naast gelegen Paasvuurweilandje. We tellen al 20 jaar deze twee routes en eigenlijk zien we al vanaf 2017 steeds minder vlinders vergeleken met de jaren daarvoor.

Het is belangrijk dat we de vlinders blijven monitoren. Hiermee krijgen we een goed beeld hoe de vlinders zich in Otterlo en in de rest van Nederland ontwikkelen.

Vinders op de akkers bij Oud Reemst

Ook dit jaar zijn we regelmatig gaan kijken welke dagvlinders op de akkertjes rondvliegen. Er zijn daar ruim 20 soorten vlinders waargenomen. De tellingen worden in september afgerond en meer nieuws hierover in de volgende nieuwsbrief.

Vlinderwaarnemingen

Martin Hijink fotografeerde (foto links) een koninginnenpage op een prachtig bloemenweidje tegenover de Sterrenberg.

Sander Pruiksmas uit Ede zag in zijn tuin een mooi exemplaar van de sleedoornpage en deze liet zich makkelijk fotograferen dankzij het wat koudere weer (foto rechts) .

Het was spannend of de ernstig bedreigde kleine heivlinder de extreem droge zomer van 2018 heeft overleefd op het Kootwijkerzand, dat de enige plaats in West Europa is waar je deze soort kunt vinden. Vorig jaar zijn door de Vlinderstichting en Staatsbosbeheer extra nectarplanten naar het zand gebracht om de vlinders van voedsel (i.c. nectar) te voorzien. Na intensief speuren werden maximaal 2 exemplaren van de vlinder gevonden (zie foto links DvH), maar het geringe aantal meldingen van andere waarnemers duidt op een kleine en daarmee kwetsbare populatie. Hopelijk vindt er nog voortplanting plaats en verdwijnt de vlinder niet definitief uit onze contreien.

Verheugend is het feit dat op natte heidevelden in het NPHV het gentiaanblauwtje, ook al weer een bedreigde soort, nog werd gezien.(zie foto DvH rechts) .

4. Overige inventarisaties en waarnemingen

Zadelsprinkhaan

Het kostte wel wat moeite om deze zeldzame soort te vinden. Ze zaten dit jaar wat verder in het terrein van de Zanding en niet bij het begin van het terrein zoals in vorige jaren. Een vrouwtje werd op de foto gezet (DvH)

Coloradokever.

Je hoort tegenwoordig maar weinig over deze kever, maar Roel van Ekeris had er een in de tuin (zie foto)

Een roze sprinkhaan

Tijdens de vlindertelling op Oud Reemst werd een roze sprinkhaan ontdekt. Het betreft hier een genetische variatie die voorkomt bij wekkertje en ratelaar. Niet heel zeldzaam maar wel apart (zie foto DvH).

Gladde slang

Kike Laagewaard zag onlangs een gladde slang op de Zanding en legde de waarneming mooi vast op de foto.

Groeten van:

Josephine Hendriks,
Dick van Houwelingen
Toos van Ekeris

tel: 0318 591125
tel: 0318 591531
tel 0318-592095

e-mail jephendriks@gmail.com
e-mail dickvh@dds.nl
e-mail: tvanekeris@upcmail.nl

Volgende nieuwsbrief: eerste helft december 2019

Hierin ook nieuws over de komende wintervogeltellingen